

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 3 August 1907.****Numărul 29. 30**

INTOLERANȚĂ.

În viața noastră publică și privată tot mai des ni-se dă ocaziunea ca să ne isbim de două fenomene de o extremă intoleranță. Unul este intoleranța jidovilor și altul șovinismul magiar. Și de și de cele mai multe ori încunjurăm prilejul de a fi aduși în situații, de a ne expune la neplăceri, din cari de multe ori să pornesc șicanele cele mai multe contra oamenilor cu oficiu sau preoților cu congruă, aproape zilnic cetim câte un caz unde sau intoleranța jidovilor sau șovinismul magiar au provocat sentimentele pacinicilor cetățeni. Oea dintâi are caracter confesional și de rasă cel de a doilea numai de rasă. Cel dintâi e mai latent, dar lucră cu un aparat uriaș, cel de al doilea e agresiv, fanatic și provocător.

Intoleranța jidovilor își are acum istoria ei. Un neam de oameni împraștiați pe întreagă suprafața pământului, care nu știe ce e dulceața pământului unde te-ai născut, unde îți sunt îngropați părinții și frații, unde fiecare bucată de loc îți reamintește suferințele și bucuriile neamului tău ei s'au folosit, de curentul liberal din viața popoarelor și roadele libertății, eluptate de alte neamuri cu râuri de sânge ei le-au știut asigura pentru rasa lor jidovească. Sub masca, că țările creștine sunt liberale, au stors pretutindenea prin viclenie, legi așa zise liberale. Astfel pe încetul s'au luat de pe părțile școalelor crucile, icoanele sfinte, ca să nu vateme sentimentele jidanilor, s'au creat formule de jurământ nouă pentru oficianții de legea lui Israil, ca să poată intra în serviciul statului creștin, ba în școala confesională prin ordinațiune ministerială se respectează Sâmbăta, și nu se dă ocupare, căci jidovii nu scriu Sâmbăta.

Așa și-au știut ei asigura o

poziție extraordinară în țară. Sunt o mare putere. Opinia publică o formează ei prin și jurnalele lor, cari sunt aproape toate în mâni jidovești.

Pentru libertatea, prin care legislațiunea și puternicii țării noastre, le-a creat o poziție extraordinar, de favorabilă, ei în schimb au lingușit șovinismul magiar, au dat signalul, ca jurnalele să ia o poziție extremă pentru ideia de stat național. Și magiarul, care nici când nu a simpatizat cu poporul lui Israil, fiindcă între toate celealalte naționalități ale țării nu și-a aflat aderențe pentru ideia de stat, s'a alăturat lângă acest bun tovarăș și astăzi societatea lor cu a jidovilor s'a contopit pretutindenea. În schimb însă șovinismul a devenit insuportabil. Opinia publică magiară a țării e orbită de șovinism. Să vină acum Széchenyi cu ideile sale de echitate, Eötvös cu chestia de naționalitate sau Deák să cuteze astăzi a propune dietei o lege de naționalitate cum e și numai cea din 1868 ar fi conziderat de trădător de patrie. Opinia publică magiară astăzi e convinsă, că acești mari bărbați de stat au fost în privința aceasta de o naivitate enormă. Cu cât mai mare bărbat de stat e conziderat bunăoară un Polonyi, un Andrassy, cel mic, un Kossuth Ferenc, un Apponyi, un Somogyi față de ei, cari pe tema chestiei naționale nu stau cu nime de vorbă.

Opinia publică magiară e perfect falsificată. Orice drept, ce-l au și alte naționalități, fie acela chiar și drept natural e neînțeles, dacă nu e în consonanță cu ideia de stat. Magiarii nu pot pricepe de ce nu a decretat dieta cu ocaziunea desbaterei legii lui Apponyi fără doar și poate limba de propunere magiară în toate școalele confesionale, nu înțeleg cum de în legea lui Kossuth, despre pragmatica oficianților de tren, se pretinde dela

oficianții căilor ferate din Croația ca să știe și limba croată, nu pricep, că în Ungaria să tolerează școli medii, cu limba de propunere română, că sunt preparandii confesionale că preoții noștri valachi, capătă ajutor dela statul ungar, că pot fi deputați naționaliști în casa țării, aleși cu voturile și din încrederea cetățenilor ungari.

Foile jidovești, imping sistematic pe maghiari pe calea apucată înainte. Astăzi nu se mai îndestulesc cu cunoașterea limbii magiare, ci pretind dela noi, „magyar nemzeti érzés” simțire maghiară. Așa a declarat contele Apponyi în plenul parlamentului. Și în interpretarea cuvintelor acestora sunt fără seamăn. Un biet autor și-a înaintat o carte de școală ministrului spre aprobare. A fost dată unui prietins român, profesor universitar spre cenzurare care s'a acățat tocmai în piezele patriotice. Amăsurat planului de învățământ anume, autorul a băgat câteva pagini din istoria Ungariei, ca prin aceasta să se infiltre în inimile vlăstarelor tinere magyar nemzeti érzés. Dar l'a scapat vorba, că în câteva locuri, a vorbit de luptele, ce le-au dat „ai noștri” cu oștirile turcești. Și a pățit-o. Șovinistul critic l'a acuzat direct de duplicitate. Așa sunt oameni aceștia, în sus se linguesc, iar în școală predică, că ai noștri, adevă valahii, și nu oștirea maghiară, a mântuit țara de turci.

Intoleranța la culme pe toate terenele. Și nu e nici o speranță, că vom mai putea ajunge la o așa înțelegere la olaltă, ca să ne stimăm unii și alții ca tovarăși, cari împreună am trăit în bine în rău, acum de o mie de ani la olaltă și am luptat împreună, fiecare cu brațul și în credința sa în contra tuturor dușmanilor țării. Că îndată ce ar cuteza un bărbat de stat maghiar, sau plane un partid să ia în programul său rezolvirea dreaptă

a chestiei naționalităților, opinia publică actuală maghiară l'ar mătura de pe arena publică fără esitare. Și opinia publică maghiară o alimentează mereu cu șovinism presa jidoyească. Căci numai așa pot fi ei o clasă de oameni privilegiată.

Mișcarea contra „Indexului” și Syllabul cel nou. Foile liberale au publicat în zilele din urmă multe coloane cu privire la conșpectul cărților oprite de Roma ca periculoase pentru credință și morală (index librorum prohibitorum) și referitor la o broșură, în care se reproabă și se afuriscă 65 de teze, cari cuprind păreri greșite cu privire la credință și morală, cari sunt astăzi mai răspândite și mai dese mai ales la autori catolici.

1. Cu privire la indicele cărților oprite — după cum a destăinuit *Corrispondenza Romana* — s'a alcătuit o societate în Münster (Westfalia), carea să fie societate culturală și totodată să se întrepună la Papa și la episcopii germani și englezi din Germania, Austria, Elveția, Anglia și America pentru reforma indicelui cărților oprite. Ei au compus un proiect de adresă, în care după ce declară, că nu sunt în tabăra dușmanilor bisericii, nici nu aparțin catolicilor liberali, reformatori sau altei tendințe periculoase, își arată nedumeririle contra indicelui de astăzi, a cărui valoare o recunosc, — și cer să fie reformat indicele, ca să fie mai ușor cu puțință învățaților a se ocupa cu diferite izvoare, și să se deie ocaziune autorului catolic, a cărui carte e în primejdie să ajungă în indice să și-o îndrepte, până încă n'ajunge.

O astfel de mișcare s'a pornit încă din anul 1869, și Pontificii, mai ales sfinția Sa

Piu X: dela începutul pontificatului său a făcut pași pentru reforma indicelui, și încă în luna lui Noemvrie 1906 a dat o circulară către episcopii din Prusia, în carea dă episcopatului o putere nețărmurită pentru a da concesiune să se cetească cărțile oprite, așa încât cererea, ce vrea să o adreseze liga din Münster Papei și episcopilor se pare că e deja rezolvată prin circulara pomenită mai sus.

Cum am zis, liga a făcut numai un proiect de adresă, și se declară că e fică ascultătoare a bisericii, deci n'a avut înțeles bucuria cea mare a foilor liberale la auzul acestei mișcări. Articollii cei mai fulminanți din foile ce duc isonul, sunt pline de greșeli, nu numai de rea voință.

2. Mai tare și-au vărsat toată furia asupra bisericii dușmanii ei la auzul, că Papa a publicat un nou compendiu a tezelor greșite despre religie și drept, despre politica bisericească, de stat, și socială, un nou syllab, care se începe cu cuvintele: „Lamentabili sane exitu.”

Noul syllab ar fi apărut poate mai târziu, dar chestia *Schell-Commer* l'a grăbit. Aderenții lui *Schell* deși au recunoscut mai multe greșeli de ale favoritului lor, și ca acestea nu s'au identificat, s'au alipit totuși prea tare de unele păreri ale lui, cari nu se pot uni pe deplin cu credința catolică. Revistele germane erau pline de articoli scriși despre cărțile lui *Schell*, și foarte mulți apărau pe *Schell* mai mult, decât s'a putut. Tare a grăbit apariția noului syllab tezele greșite ale lui *Romolo Murri*, fostul secretar al cardinalului *Agliardi*, care are mai multe păreri ce nu se pot uni cu modul de gândire catolic despre socialism și politică. *Loisy*, biblicistul dela universitatea catolică din Paris (Institut Catholique), încă a contribuit la acest lucru, care a fost și un memento

pentru profesorii de teologie, mai ales dela universități.

Syllabul acesta ieșit la 3 Iuliu 1907 nu conține în fond nimica nou, e o avertizare pentru a se feri de erezele vechi îmbrăcate în formă nouă, a te păzi de modernism în credință și morală. În 23 de teze se ocupă cu păreri greșite despre sfânta Scriptură și interpretarea ei. Tot în legătură cu sfânta Scriptură se ocupă cu divinitatea lui Isus Hristos tezele 27—38 inclusive. Tezele 24—26 inclusive se ocupă cu credința practică. Trece apoi la sacramente, la dogmaticii istorici, cari vreau să arete că altfel au înțeles unele dogme scriitorii mai vechi și altfel le înțelege biserica de azi, vorbește despre ierarhie, constituțiunea bisericii, relația dintre progresul științelor și biserica catolică.

Toate păreriile acestea greșite le-ar putea afurisi și frații greco-orientali, ei poate ar lăsa afară teza a 56, unde se vorbește despre primatul bisericii romane.

Schell-Commer. În 11 Iuliu c. închise ochii vestitul teolog, *Dr. Hermann Schell*, fost profesor de dogmatică la universitatea din Würzburg. *Schell* a fost un filozof de primul rang, a mers cu aplicarea filozofiei în științele teologice preste marginile, cari determină meta între aceste două, și așa a susținut mai multe teze greșite, cari nu se pot uni — cel puțin așa cum sunt espuse — cu dogmele bisericii catolice. Astfel de teze susține el mai ales în dogmatica sa, carea pentru aceasta a și fost oprită de sfântul Scaun Apostolic. Erorile lui sânt mai ales cu privire la intruparea Dlui Hristos, și cu privire la divinitatea lui. *Schell* s'a supus Romei, și-a revocat toate greșelile, dar în scrierile de mai târziu ocură mai adese-ori păreri greșite, mai ales panteiste.

FOIȚĂ.

Luminarea unei vieți.

povestire originală a „Unirei,” de I. Agărbicean.

(Continuare).

Intorcându-se pe alte cărări, în fața lui se ivi deodată aceeaș pălărie. O, da, e fata, ce-a cumpărat cartea, e vechea lui cunoștință. Venia în spre el, cu capul ușor înclinat înaintea, într'un umblet ușor, ca în vis. Ispravnic acum o vedeă mai întâi în față. O fată de 18 ani să fi fost. O frumuseță ce umple de taină locul din jurul ei, dar cu o espresie așa de tristă, de lui Ispravnic i-se suiră grabnic lacrimile în ochi. Fricos ca un făcător de rele, întoarse grăbit înapoi și până acasă nu se mai opri.

Simțea adânc în suflet c'a fost nedrept față de femeia aceasta. Orice cuvânt ce l'a spus, orice gând rău ce l'a avut pentru ea, îi cădea acum ca o muștrare, ca o invinovățire grozavă. Și n'ar fi avut pentru ce. Vedeă el bine că n'ar fi avut. Dar când răsărea în minte așa de tristă și de-o frumuseță așa de curată, în sufletul său vedeă sufletul unui ucigaș.

Când se întâmplă de aci în colo s'o vadă trecând pe dinaintea cafenelei, nu mai pornia în urma ei. Dumnezeu știe ce străină nenorocită, apăsată de sărăcie și poate de multe alte dureri.

Odată o întâlni pe promenadă alături de un domn. Nu mergeau la braț. Domnul eră destul de în vrâstă ca să-i fi putut fi tată. Dar Ispravnic băgă de samă că purtările străinului samănă mai mult a purtări de curtezan decât de părinte. Și fata mergea dreaptă, nu și-a întors o singură dată capul către el, nici trei cuvinte nu i-a zis. Și aceeaș tristeță mare eră adâncită în fața ei curată ca de madonă.

Tinărul se frământă în ziua aceea mult să aște cine-i domnișoara și cine-i domnul acela. A întrebat de prietini, dar, dus de o curiositate neînțeleasă ar fi întrebat de toți oamenii de pe stradă.

Un prietin însă îi taie grabnic dorința de a întreba.

— Cine să fie. Ia vre-o fată pierdută și cela vre-un curtezan de-a ei.

— Minți! îi răspunse repede Ispravnic.

— Dacă ști tu mai bine, ce întrebi? Dar eu așa cred.

— Crezi tu că o fată ca aceasta poate fi din șirul fetelor căzute, rupte de corupție.

— Se înțelege că se poate!

Ispravnic se îngălbini ca pământul:

— Atunci ești un prost. Un prost de cei mari. Mă mir cum ai ascultat și tu psihologie doi ani de zile.

— Ce are a face aici psihologia cu femeia aceea, aș vrea să știu?

— Ce are a face? Ia spune-mi priet' ai tu în fața acelei femei?

— Privit.

— Și ce ai văzut?

— Ce să văd? Un vâl de acoperire a tot ce este în ea.

— Ți-am spus eu că ești un prost. Un prost de cei mari!

Se despărți de prietin și porni singur pe ulițele orașului. S'a mai întâlnit de câteva ori cu străina. Acum eră singură. Lui îi venia să meargă la ea, să-i spue că nu crede ce zice lumea despre ea, că el o ține de foarte mult, deși mai înainte și dânsul a glumit cu gândul pe socoteala ei. Dar aceeași sfială, aceeaș frică îl oprî, ca și aceea ce-l mână repede acasă din pădure.

* * *

Intr'o seară venia grăbit din pădure. Se deslănțui o ploaie furtunoasă. Picuri mari izbeau cu tărie și în grabă, părea că varsă de sus. El — o datină de când eră în gimnaz umbla vecinic cu ploierul. Acum îi prinse bine. În urma lui grăbea pe aceeaș uliță strimță o femeie în haine subțiri de vară, pe cari în câteva clipe le pătrunse apa. Când trecu pe lângă el, cu fața îngrijorată, îi aruncă o privire ca de rugare. Ispravnic o ajunse în dată. Nici nu băgă de seamă la început cine-i.

— Scuzele mele domnișoară, dar mi-se pare c'ați aveți lipsă de un plover.

— Da, așa aveți. Nu mi-e pentru mine, ci pentru pălărie. Mi-e frică să nu mi-o strice.

Ca preot Schell merită tot respectul. De aceea pretinzi și stimatorii lui în ultimul lui an de viață i-au făcut mari ovații, și mult s'a scris despre el mai ales în revistele germane, iar la moartea lui oratorul a zis, că Schell e ca și sfântul Pavel, așa de pin și așa de adâncit în teologie.

Profesorul dela universitatea din Viena Dr. Ernst Commer i-s'a părut prea mare alipirea oamenilor față de acest barbat, care pe lângă toate însușirile lui cele bune, a susținut mai multe teorii greșite, de aceea, deși era un vechiu cunoscut al lui Schell, și un mare stimator, a publicat un studiu, în care combate cu toată energia părerile greșite ale lui Schell, arată că nu e îndreptățită alipirea cea mare către Schell, care nu se poate asemăna cu sfântul Paul.

La aceasta se pornește un adevărat atac asupra lui Homer din partea revistelor teologice din Germania. Ca să se pună capăt acestei stări, Sfinția Sa Papa Piu X. a trimis o scrisoare lui Commer, în carea îi laudă cartea despre Schell, dar în același timp recunoaște viața creștinească a acestui barbat.

Prietinii și stimatorii lui Schell s'au constituit în un comitet, ca să-i ridice monument. În comitet e și arhiepiscopul din Bamberg și episcopul din Regensburg. În zilele din urmă din încredințarea Sfinției Sale P. Piu X. a dat o scrisoare la președintele comitetului cardinalul Merry del Vaal, secretariul de stat. În carea spune, că la Schell trebuie să facă omul deschilnire între teolog și între preot, și ca unui preot i-se poate ridica monumentul.

Dela Gherla. Ni se cere publicarea următoarei rectificări:

Onorată Redacțiune!

În nrul 149 al „Luptei“ s'a scris un articol, care agită pe elevii mei la grevă

contra mea și care l-am ținut nedemn pentru „Lupta“. Am trimis redacției seduse următorul răspuns:

„On. Comitet de redacțiune! Am primit nrul 149, în care v'a rămas spaț și pentru articolul scris contra mea prin un absolvent anonim al institutului pedagogic din Gherla.

„Direcția mea nu-mi permite, să mă dimit la polemie cu elevul, pe care ieri-alaltăieri încă l'am disciplinat. Acesta ajungând la diplomă prin purtare simulată, va învăța în școala vieții ceea ce îi restează.

„Am însă cuvânt către comitetul de redacțiune.

„Întreb: cum affă compatibil cu demnitatea pretinsă a „Luptei“, ca după aprecierea politiceii lui Beck să dejosască nivelul organului cu articolul publicat?

„Unde are să ajungă „Lupta“, dacă pentru afacerile studenților disciplinați va pune la dispoziție coloanele sale?

„Ce direcțiune, ce scop are „Lupta“ prin atăcarea activității mele și ce folos voiește să aducă binelui comun sau partidului național prin atari personalități?

„Pentru ce nu s'a consultat întâi cu fruntașii partidului, dintre cari Dr. T. Mihali, Dr. St. C. Pop având ocaziune a ne cunoaște împrejurările l'ar fi deșteptat? Sau pentru ce n'a încredințat pe un membru cu carte să se convingă despre realitate și despre greutatea și luptele, cu cari se susține acest institut?

„După ce articolul publicat s'a scris nu „din sufletul“ elevilor, ci din sufletul unicului rătăcit, care conștiu de murdăria sa deși are deja diploma, n'a avut curajul să-l subscrie și este urmarea unei agități pornite din partea unor figuri de biruri contra profesorilor — preoți dela institut — ce cugetă comitetul de redacțiune poate națiunea noastră română să-și permită luxul de a agită contra

autorităților și poate un organ de publicitate a poporului nostru român — care popor tot ce are, chiar și inteligența sa o are dela biserică și dela preoți — să se angajeze în serviciul unei porniri contra bisericeii?

„Un director preparandial și profesorii cari cu abnegațiune servesc un institut n'ar merita dela comitetul de redacțiune să controleze articoli primii dela copii și până la constatarea adevărului să-și suspendă judecata sau poporul român, cetitorii așa de puțină atențiune merită ca cu atari articoli să fie nutriți?

„Nu s'a oprit în loc mîntea comitetului de redacțiune cetind în articol, că toți absolvenții au obținut diplomă, că elevii institutului au primit mai mult, decât dascălii confesionali și de stat din diferite ținuturi, — și aceasta s'a întâmplat în butul conducătorului, care „nu se pricepe“ și pe care îl dăscălește nemulțumitorul elev, numindu-se pe sine „dascăl cu pricepere“, și s'a ajuns acest rezultat fără conlucrarea tuturor profesorilor? Dacă institutul nostru ar fi în Austria și atunci comitetul de redacțiune din conținutul articolului ar putea judeca, că îndemnul și tendința acestuia pretinde o controlă mai serioasă?

„Se identifică comitetul de redacțiune cu moralul articolului? Dacă da, atunci noi, membrii corpului profesoral împreună cu profesorii laudați în articol — cari nu cu mulțumită, ci cu indignațiune primesc lauda perfidă — și cu părinții interesați vom ști să-i ferim pe elevii nostri de școala răsvrătirii și fără de a avea frică de mizerabilele amenințări, pe cei ce se vor dovedi infectați de acele idei îi vom trimite de membrii în comitetul de redacțiune, iar la institut numai acel element îl vom suferi, care ne va garanta, că cu mîntea luminată va păzi moralitatea poporului român, pentru că față de

— Dacă voiți vă însoțesc cu ploierul meu până acasă. Prin hainele noastre nu răsbate așa de tare ploaia, și...

Dar străina se întoarce spre el și Nicolae Ispravnic amuți. Eră vechea lui cunoștință necunoscută.

— Dacă ești așa de bun dle, îți foarte mulțumesc. Vezi să fi știut de asta îmi luam ploierul cu mine.

El nu mai zise nimic, ci ținând ploierul porni alătura cu ea.

— Mi-se pare că din pădurice veniți și Dvoastră.

— Da, de-acolo.

— E așa de frumos. Mă simt de tot bine, și când am ceva timp liber tot acolo merg. Mi să pare că pe Dta te-am văzut mai de multeori în pădurice.

Ispravnic nu știă ce să răspundă. Se miră cum poate să vorbească atâtea fata aceasta pe care o știă așa de tristă. Ca un ghimpe i-se puse la inimă: da de are drept prietinel, și străina e o fată căzută?

Dar ploaia nu-l lăsa nici pe el să steie pe gânduri și-o opri și pe ea să mai vorbească: venia învăluită de vânt cu putere, pătrundea prin ploer, izbea în obraz ca niște picuri grei de sticlă topită.

Ispravnic opri o trăsura și urcară grabnic amândoi.

— Adresa, domnule, adresa, zberă vizitiul de pe capră, întorcându-și capul ascuns în gluga paltonului.

Tinărul înzădar ar fi întrebat din ochi pe străina unde să meargă. În lăuntru eră întunec acum.

— Unde stați domnișoară, — trebuie să spunem birjarului.

Cu glasul pălit deodată, fata abia îngână.

— A, da. Să meargă... să meargă până la muzeu.

Trăsura porni zmăncită de caii arși de sbiciu.

Cum adevă la muzeu? se gândia Nicolae? Ce se caute acum la muzeu? Acolo e închis. Chiriași iar nu sunt acolo.

— Aveți cumva vre-o afacere acolo domnișoară, întrebă în sfârșit, ca să scape de noianul de gânduri ce-i veniau din nou.

Același glas slăbit, schimbat se auzi:

— Ba nu. N'am nici o treabă. Dar de acolo e aproape. O, e foarte aproape. Și cuvintele acestea din urmă le zise aproape cu groază.

Nu mai zicea nici unul nimic, dar tăcerea eră grea pentru amândoi. Ea, poate instinctiv, ca să nu-l lase să cerce de ce anume nu vrea dânsa să meargă deauna la ea acasă, zise:

— Nu-mi eră de mine. Dar haina și pălăria. O! să ruinează așa de ingrabă.

Și Dta ai fost așa de bun să te oste-nești pentru mine.

Iar pălăria aceea, gândi Ispravnic, deși n'ar mai avea la ce să-i pese de pălărie, căci e veche. Și iar bunătatea lui! Dar bine

pentru ea cine n'ar fi făcut o jertfă mică cum e aceasta?

— Nici o bunătate domnișoară. Noi bărbații nu prea suntem buni.

— O, da, o, da! suspină străina. Dar dta ai fost bun cu mine, așa de bun! Dta nu ști poate ce va să zică bun!

— Toată treaba e o mică datorință Atăta.

— Da, ar fi datorință dacă ți-aș fi o cunoscută. Dar Dta n'ai vorbit cu mine nici-odată, așa în treacăt poate să mă fi văzut.

— Drept spunând chiar necunoscută, nu-mi sunteți v'am văzut mai de multeori. Odată ai cumpărat o carte pe care eră scris Schopenhauer.

— Așa, am cumpărat. Mai cetesc și eu câteodată.

— Și vă place filozofia aceea.

— O, da! Mă cufund par'că în ceva nețărmit. Nu mai judec, și îmi pare că orice să vină peste mine, nu-mi mai pasă.

— Eu totuși cred, domnișoară, că nu-i bună cartea 'aceea. Îl face pe om să urască viața.

— O, viața! Cum ar și putea cineva iubi viața cu nemiloasele răutăți ce le are! Vezi Dta poate că ții la viață mult. Sunt însă mulți oameni a căror viață e un întunec vecinic. E minune când un fulger de lumină se aprinde în iadul acela. Și chiar fulgerul acela vezi că nu-i dat, decât ca să vezi mai bine noaptea în care te affi. O, da,

acest popor ne simțim mai răspunzători, decât un comitet de redacțiune.

„De prezent nu știu contra cui și pentru ce să mă apăr. Imputările mincinoase din articolul publicat le resping. În activitatea mea mă va conduce tot conștiința. Așteptarea o aștept dela cei competenți, dela cari are să o aștepte și comitetul de redacțiune“.

Comitetul de redacțiune a făcut, ce n'am experiat nici dela foile radicale socialiste. Răspunsul meu nu l-a publicat, și în nrul 155 a scris, că a primit dela mine o scrisoare redactată în termeni necuviincioși și că improprie cu murdării în dânsul, apoi publică întrebarea, că zis'am cu cuvintele aceste cătră Dl Profesor Dr. Nicoară: „voiu aprinde institutul și poimâne fără să mă doară capul voiu trece la ordinea zilei“.

Văzând, că redacția să identifice cu un elev față de mine, la 28 I. c. am răspuns comitetului de redacțiune, că cu cuvintele mie atribuite nici odată nu le-am zis, și Dl profesor Dr. Nicoară răspunsul atribuit lui nici odată nu mi-l'a dat, tot dialogul este o scornitură și calumnie și cel ce susține adevărata lui e un calumniator infam. Totodată am declarat, că dacă comitetul de redacțiune află de cinstită și obiectivă procedura sa de a mă ataca din senin și apoi a polemiza cu răspunsul meu fără de a-l publica, și scrisoarea din nrul 149 o află cinstit și obiectiv redactată și fără de a se informa în mod demn de crezământ despre cele publicate,

mulți oameni nu țin la viață, pentru că nu pot să țină.

Vorbea așa de limpede cu glasul ei scăzut, cu așa convingere, încât lui Ispravnic îi pără că străina trebuie să fie vre-o odraslă de-a vre-unei familii mari odată, — ajunsă în ruină. Stă în colțul trăsorii și nu cutează să se miște cât de puțin. În întunerecul ce se lăsa tot mai tare n'o vedeă, și i-se părea că-i o ființă pe care n'a mai văzut-o nici odată, de care nici când nu s'a interesat.

— Înțeleg — zisă el — să judece așa peste cine a dat vre-o nenorocire mare. Nici atunci n'aș aproba o astfel de purtare la un bărbat. Femeile, da, ele sunt mai delicate.

Trăsura opri în fața muzeului. Afară ploua încă bine.

— Nu s'ar putea Domnișoară să mergem până acasă cu trăsura.

— Nu, nu! Nu se poate. Nu-i de lipsă atâta osteneală. De aci nu-s departe. Adio domnule și mulțumiteile mele. Fata-i întinsă mâna. O mână mică, puțină, de care se lipia haina udă.

Ispravnic stătă năuc. După regulile de bonton ce amar știă și el, credea că trebuie să i-se prezenteze cel puțin acum. De altă parte vedeă, ori mai bine simțea că ea nu-și va spune numele. Totuși se decisese în grabă:

Sunt Nicolae Ispravnic, rigorozant în drepturi.

— Da? Dta student? Imi pare tare bine. Noapte bună dle Ispravnic.

Abia-i atinse mână și dispară în ploaia ce biciuia pe trottoare. El plăti vizitiului, și porai spre casă.

* * *

(Va urma).

află cu regret, că sum atât de puțin demn de poziția pe care o ocup, — eu încă regret că am reflectat la cele publicate.

Gherla, la 29 Iuliu 1907.

Dr. Petru Fabian,
canonic, director preparandial.

Raport general

despre starea și activitatea societății de lectură „*Inocențiu Micu Clain*“ a teologilor din Blaj pe anul 1906/7.

(Continuare și fine).

2. Cărți cumpărate.

1. Katolikus katekizmus 3 vol. Spirago.
2. A bibliai történetek magyarázata, Erdmann — Adjutus Secundus.
3. Faust. Goethe.
4. Dicționar pentru muzică, T. Popovici.
5. Istoria românilor în chipuri și icoane Nic. Iorga.
6. G. Murnu: Iliada lui Homer.
7. Predici de Massilon. partea II.
8. Sava Brancovici, Dr. Aug. Bunea.
9. Dicționar magh. rom. I. Geție.
10. Două neamuri, I. Aldea.
11. Legea comunală, P. Rotariu.
12. Fragmente, II. Chendi.
13. Hipnotism și spiritism. Dr. Vasile Suci.
14. Nazarenizmul, Dr. Dimitrievici Iosif Bălan.
15. Comentariile sf. Ioan Gurădeaur și epistolele sf. ap. Pavel: cătră Romani, Galateni, Efeseni, Filipeni și Colossenii. V. vol. (traducere).
16. XIII. Leo pápának levelei és beszédei.
17. Rövid és bizalmas feleletek a keresztény vallás ellen.
18. Dominus Iesus, Dr. Prohászka.
19. A nép missziók kézikönyve, Romaisz Ferenc.
20. Fabiola. Visseman Miklós.
21. Miatyánk, Dr. Stolz Albán.
22. Magyar mezőgazdasági közigazgatás, Lestyánszki.
23. Hannia, Sienkiewicz.
24. In lumea dreptății, I. Ales. Brătescu Voinești.
25. Bartek Invingătorul, Sienkiewicz.

Secțiunea II.

1. Reviste.

a) Românești: 1. Albina, 2. Convorbiri literare. 3. Cultura română. 4. Floarea darurilor. 5. Foaia școlastică. 6. Luceafărul. 7. Muza română. 8. Neamul românesc. 9. Orizontul. 10. Păstorul sufletesc. 11. Pedagogia română. 12. Răvașul. 13. Revista politică și literară. 14. Revista teologică. 15. Revista idealistă. 16. România. 17. Sămănătorul. 18. Șezătoarea sateanului (2 es). 19. Țara noastră. 20. Transilvania. 21. Vatra școlară. 22. Viața literară. 23. Viitorul.

b) Străine: 1. Die katolischen Missionen. 2. Hittudományi folyóirat. 3. Jó pásztor. 4. Stimen aus Maria-Laach.

2. Ziare.

a) Românești: 1. Drapelul. 2. Gazeta Transilvaniei. 4. Lupta. 5. Libertatea, Foaia interesantă și Tovărășia. 6. Răvașul din 1906. 7. Telegraful român (2 es). 8. Tribuna. 9. Unirea (2 es). 10. Voința națională.

b) Străine: 1. Alkotmány. 2. Budapesti Hirlap. 3. Egyházi közlöny. 4. Erdélyi Hirlap. 5. Igaz szó. 6. Katolisches Vereinsblatt.

Ne ținem de-o plăcută datorină ca la acest loc să aducem celea mai sincere mulțumite tuturor acelor marinimoși domni și corporațiuni, cari au binevoit a contribui la augmentarea bibliotecii noastre, precum și acelor onorate redacțiuni, cari au binevoit a ne trimite gratuit revistele și ziarele lor.

4. Cassa societății.

a) *Averea societății în bani* la sfârșitul anului 1905/6 a fost de 1911 cor. 63 fil.

De atunci sau făcut următoarele schimbări:

1. Întrate 2221 cor. 62 fil.
2. Eșite 2500 cor. 83 fil.

Subtrăgându-se acestea rezultă un minus de 279 cor. 21 fil. Cheltuielile mai însemnate au fost cu plățirea tipăritului cărții „Mântuieșteți sufletul“, pe care au edat-o societatea.

Subtrăgând din statul activ dela sfârșitul anului 1905/6 de 1898 cor. 30 fil. celea 279 cor. 21 fil. căpătăm suma de 1632 cor. 42 fil. la care adaugând interesele după banii depuși spre fructificare de 21 cor. 72 fil. rezultă, că statul activ dela sfârșitul anului 1906/7 e de 1654 cor. 14 fil.

Acești bani să află în următoarele:

1. In obligații vechi 516:40
2. In obligații ord. și extraord. 483:18
3. Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1448 581:86
4. Depuși la „Arieșana“ cu libelul Nr. 439 40:85
5. In bani gata in cassă 42:41

Suma acestora e de . . . Cor. 1664:70
De unde să vede, că in cassă s'a găsit mai mult cu 10 cor. 56 fil.

Averea societății noastre așadar este de 1664 cor. 70 fil. care sumă davă o comparăm cu statul activ dela sfârșitul anului trecut rezultă, că averea societății a scăzut în anul acesta cu 246 cor. 87 fil.

b) *Fondul pentru ridicarea unui monument arhierului Inocențiu M. Clain.* Averea acestui fond cu sfârșitul anului 1905/6 a fost de 515 cor. 13 fil. De atunci averea fondului a crescut cu 198 cor. 51 fil. din venitul concertului dat de membrii societății noastre în 22 Nov. 1906.

Astfel averea acestui fond astăzi este de 713 cor. 64 de fil. care să află depuși în următoarele: Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1610 668 cor. 18 fil. la Detunata cu libelul Nr. 211. 43 cor. 46 fil. la „Arieșana“ cu libelul Nr. 1160. 2 cor. Suma totală: 713 cor. 64 fil.

5. Arhiva.

In arhivă să păstrează toate actele mai vechi ale societății, precum și următoarele opuri edate de societatea noastră:

1. Epistole cătră un preot tiner, trad. după A. Melcher p. I. La începutul anului au fost. 95 ex. de atunci a intrat un ex. și sau scos 33 ex. Astfel au mai rămas 63 ex. Prețul unui ex. este 1 cor. 50 fil.

2. Epistole cătră un preot tinăr p. II. La începutul anului au fost 343 ex. de atunci au mai intrat un ex. și sau scos 33 astfel au mai rămas încă 311 ex. Prețul unui ex. este 1 cor. 50 fil.

3. Duch muscălesc trad. după Bolonden. Au fost 60 ex. sau scos 44 ex. așa au mai rămas 16 ex. Prețul unui ex. este 20 fil.

4. Pregătire la moarte, trad. după sf. Alfonso, din care mai avem numai un ex.

5. Tragedia Calvarului, trad. după H. Bollo. Au fost 291 ex. nelegate și 46 ex. leg. în lux. Sau scos 26 ex. leg. și un ex. neleg. Astfel au mai rămas în arhivă 290 ex. neleg. și 21 leg. Prețul unui ex. neleg. 2 cor. legată în lux 3 cor. 60 fil.

6. Mântuește-ți sufletul! trad. după I. P. Toussaint. Cuprinde 50 de predici. La începutul anului, când au eșit de sub tipar au fost în arhivă 1504 ex. dintre cari 10 ex. leg. în lux. De atunci s'au scos 700 ex. și au mai rămas 804 ex. Prețul unui ex. este 4 cor. 50 fil.

Să mai află în arhivă 6 ex. din „Catehismul catolic“ a lui Deharbe.

Aceia, cari voesc să cumpere vre-unul din opurile acestea să se adreseze către societatea noastră în Blaj ori către „Librăria arhidiecezană“ din Blaj.

Asta-i starea societății noastre la finea acestui an expirat; asta-i în trăsuri generale activitatea ce am dezvoltat-o pentru a ajunge la ținta noastră dorită. Lucrul început de înaintașii noștri, noi nu l'am împedecat, talentul încredințat nouă, nu l'am ascuns, ci după modestele noastre puteri și după buna noastră chibzuință l'am folosit pentruca să aducă alți talanți, și cu un cuvânt am conlucrat la înaintarea ei fie materială fie morală.

Deie Dumnezeu, ca roadele muncii noastre dezvoltate în sânul acestei societăți să ne serviască de un magazin abundent, din care să ne putem scoate, de câte ori vom avea lipsă, armele ce vom avea să le folosim în lupta ce cât mai curund vom începe-o.

Înainte de a încheia acest raport, înainte de-a zice rămas bun acestei societăți binefăcătoare, la a cărei izvor limpede ne-am adăpat noi și mulți înainte noastră, nu putem să nu dăm expresiune vie simțimentelor noastre de ea, și tot odată celei mai sincere dorințe ce o nutrim și vom nutri-o pururea în peptul nostru: ca aceasta societate carea poartă în fruntea ei numele marelui și bravului luptător al bisericii și neamului nostru a arhierelui *Inocențiu Micu Clain*, care-i mort cu trupul, dar viu cu spiritul, la umbra figurei lui mărețe, să profeseze, să înainteze și înflorească, — ca astfel să fie pururea la culmea chemării sale.

În fine recunoștință și mulțumită sinceră aducem în numele societății noastre tuturor acelor onorați domni, cu inimă românească, cari n'au pregetat a concurge cu ajutorul lor — fie material, fie moral, la înaintarea ei.

Blaj la 1 Iunie 1907.

În numele societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj:

Septimiu S. Popa. **Romulus E. Stoica**
prezidentul societății. secretarul societății.

Institutul „PAVELIAN“ de fete din BEIUȘ.

În internatul de fete din Beiuș să primesc: eleve de I—IV clasă civilă, care vor cerceta școala civilă publică a internatului; și eleve pentru I—IV clasă elementară, care vor cerceta școala elementară populară de stat din loc.

Petițiunile pentru primire sunt de a-se adresa la Preaveneratul ordinariat diecezan gr.-cat. din Oradea-mare sau la Direcțiunea Internatului de fete în Beiuș.

Petițiunile au de a-se instrui: 1. Cu carte de botez. 2. Testimoniu școlar. 3. Atestat medical. 4. Atestat de revaccinare. Taxa anuală e 300 cor.

Pentru suma aceasta primesc elevele: poviziune întreagă: locuință, vîpt, încălzit, luminat, spălat: educațiune morală; instrucțiune specială în studiu, declamare, cant, diferite dexterități, lucru de mână, economia casnică, și în scrisul cu mașina de scris. În fiecare zi în anumite oare au conversații și instrucții în limba română, magiară și germană; la dorința expresă, și din limba franceză. Primesc uniforma: o haină; 2 șurțe în formă de haină; o pălărie de iarnă și una de vară; o manta de iarnă.

Didactrul anual: Pentru școalele elementare 6 cor. Pentru școala civilă a internatului se solvesc taxele: Didactrul anual 12 cor. Taxa de înscriere 4 cor. Pentru fondul de penziune 30 fil. Pentru testimoniu 2 cor. Pentru programă 1 cor. Pentru folosirea hainelor de gimnastică 2 cor.

Pentru instrucțiunea și folosirea pianului sau cimbalului, — câte 1½ oare la săptămână instrucțiune și în fiecare zi ½ oară exercițiu — se plătește 65 cor. pe an. Pentru limba franceză 20 cor. pe an. Toate aceste în 2 rate egale: la începutul și la mijlocul anului școlastic. Taxele pentru limba latină și violină sunt moderate.

Înscrierile în școală vor fi în 2, 3 și 4 Septembrie a. c.

Beiuș (Belényes) la 27 Iulie 1907.

Directiunea.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserica din Fegiernic au mai trimis: Societatea de rozariu din Carei 10 cor., parohia Betfia: 5 cor. 14 fil., parohia Terebești: 3 cor., parohia Chilia: 4 cor., parohia Galoș-Petreu: 4 cor., parohia Chețiu: 22 cor., Herbszt Vasiliu, preot rom.-cath.: 2 cor., Popovici Vasiliu, preot rom.-cath.: 1 cor., parohia rom.-cat. Zakamenoklini: 5 cor., Andreiu Borodács, preot rom.-cat.: 2 cor., Adalbert Pankovits, silvicultor: 5 cor., Handlovics Iosif, plebanos rom.-cath.: 2 cor., Zerna Stefan, pleb. rom.-cath.: 1 cor., Iuliu Filimon, protop. de Cianoș și soția Doamna Irma Maria: 4 cor., Paul Biluca: 2 cor., Petru Bonea: 10 cor., Vas. Pantiş: 1 cor., Petru Sabău: 1 cor., Ioan Filimon: 1 cor., Filimon Popa: 1 cor., Teodor Erdei: 1 cor., Teodor Gyngye: 30 fil., Gavrilă Micula: 40 fil., Petru Erdei: 40 fil., Teodor Kerezi 20 fil., locuitori de Cianoș. Tuturor acestor binefăcători în numele credincioșilor mei le exprim sincere mulțumite. Dumnezeu le răsplătească cu cereștile sale daruri. Fegiernic 1907. *Francisc T. Lazin.*

Reuniunea arhidiecezană de asigurare contra focului. Din raportul asupra anului 1906 estragem câteva date: Valoarea realităților asigurate peste 2 mil. 3 sute mii cor. dintre cari peste 231 mii din dieceza de Lugoj. Premii plătite în 1906. peste 12 mii cor. rămânând încă o restanță de aproape 6 mii cor. Despăgubiri s'au plătit 4237 cor. numai în 1906. În cei 9 ani ai existenței reuniunea a plătit peste 23 mii cor. daune de foc. La sfârșitul anului averea reuniunii eră de 56726'63 cor.

Patriarhul Brancovici a murit la 30 Iuliu n. în vrăsta de 77 ani înainte de ce ar fi putut sta înaintea acuzărilor săi, pentru chivernisirea neconștientioasă a banilor fundațiilor. Spun unii că s'ar fi otrăvit.

Manevrele. În ziua de sf. Ilie soldații români ai regimentului 31 aflați aci pentru manevre, în număr la vre-o 700 au ascultat sf. liturgie în biserica catedrală: Liturgia a fost celebrată de înmăbrii Veneratului Capitul. Canonical Dr. Izidor Marcu a spus o cuvântare pentru soldații plină de învățătură. La sfârșitul sfinteii slujbe muzica militară a cântat imnul împărătesc.

Știri literare. Vestim cu bucurie cetitorilor noștri, că un alt fruntaș al scrierii românești, dl *Ioan Slavici* și-a edat neîntrecutele sale povestiri la „Minerva“ în București. A apărut deja volumul I. cuprinzând 7 romane pe mai mult de 300 pagini frumoș tipărite și se vînd numai cu 1 cor. 50 fil. Indemnăm cu tot adinsul procurarea acestor romane copiate din viața poporului nostru și redată cu o neîntrecută măiestrie — Tot în aceeaș editură a apărut: „*Selecțiunea metodică a cerealelor*“, de cunoscutul scriitor C. Sandu, agricultor distins. Prețul 3 coroane. — Numărul 7 din *Convorbiri literare* a apărut acum, are articole de Zamfiresc, Naum, Tzigara-Sanmacaş ș. a.

Convocare. Despărțământul Sătmărogocea a „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român“ 1-și ține *Adunarea IX generală* în comuna Mocira la 11 August st. n. a. c.

Necrolog. † *Panteliu Vălean*, paroh în Căpâlna, distr. Biia, a repausat la 2 crt n. în al 50 an al etății și 25 al preoției. Il deplâng 4 orfani neașezați.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

E. C. A sosit, sperăm să-i facem loc în numărul proxim.

I. T. Mulțumită, se va publica.

Cron. Ne pare rău, pentru numărul acesta n'a mai fost loc.

D. C. și I. T. Veți avea răspunsul nostru, după ce vom ceti celea trimise. Până acum n'am putut.

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericască greco-catolică din Ceanul-Mare dă în întreprindere prin licitațiune minuendă publică Vineri în 16 August st. n. a. c. la 10 oare a. m. în edificiul școlii confesionale repararea temeinică a bisericii și a turnului pe baza „Preliminariului de spese“. Prețul după preliminar e de 1679 cor. 81 fil.

Licitanții au să depună un vadiu de 10% din suma de licitare. Ofertele închise în plic provăzute cu timbru de 1 coroană au să se trimită comitetului parohial până la timpul-indicat. Comitetul parohial își rezervă dreptul a dă în întreprindere renovarea aceluia pe care îl va alege. Pentru licitant contractul are valoare îndată după subscriere iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea aceluia din partea Preaveneratului Conzistor Arhiepiscopesc.

Preliminariul de spese se poate vedea orișicând în cancelaria parohială.

Ceanul-Mare, la 23 Iulie 1907.

Leaș Toader,
cîrator primar.

Iuliu Socol,
adm. par. inter.

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas—Tatăl.

(Continuare).

12

XIX.

— Te-am așteptat, îi zise Paul.

— O, părinte, — răspuse Acte — am plecat în cetate, ca să vă scap viața și acum....

— Acum, după ce nu ai isbutit, vei muri cu noi împreună. Fi binevenită, copila mea.

— Nu-i adevărat ce spui. Eu nu sunt vrednică să me numești copila ta. Mi-am uitat cu totul de voi, nu me mai numi copila ta!

— Te mai gândești la — el?

— Nu, tată, îl urăsc chiar, dar nu me poate vindeca nimeni din nebunia, ce me stăpânește.

— Nu vorbi așa, copila mea, căci dacă îți pare rău de păcate, ți-se vor ierta. Vino lângă mine, copilă, vino să-ți vorbesc de țara ta și de tatăl tău.

Acte ingenunchie lângă el, își acoperi fața în palme și începuse să plângă.

O zi și o noapte se rugară împreună și, în ziua următoare, Acte ceru să o încreștineze.

Paul îi vorbi, cu toată căldura, de noua credință, spunându-i, că avea să renunțe mai întâi la iubirea păcătoasă și pe urmă, la viață.

Ușile temniței se deschideau zilnic, sdre a târi jertfe pentru circ seau pentru altarele zeilor — și ei mergeau senini, să ia cununa de biruință a martiriului.

Botezarea Actei a fost o mare sărbătoare pentru cel întemnițat. Cu toții murmurau rugăciuni, iar Acte se ruga și ea, ingenunchiată. Sila ținu vasul cu apă, iar Paul îndeplini actul cel sfânt.

Era o scenă de adâncă evlavie.

În clipa aceea solemnă, s'auzi de afară zingănit de oțele și ușa temniței se deschise.

Era Anicetus, cu câțiva pretorienii.

— Ce vrei, întrebă Paul.

— Vreau pe copila aceea, zise el, arătând spre Acte.

— N'ai nici un drept să o iai.

— Ba am, zise Anicetus, căci e alui Nero.

— Nu-i adevărat, ea e creștină și e roaba lui Dumnezeu.

Acte scoase un țipet și căzu amețită, bineștiind că Paul spusese o vorbă sfântă.

— Vei veni dar tu la Caesarul, în locul ei.

— Prea bine, viu.

Creștinii izbucniră în hohote de plâns, se aruncară la picioarele lui, sărutându-l margina veșmântului.

Bătrânul apostol își întinse mâinile, binecuvântându-l pentru cea din urmă dată.

Dus înainte Caesarului, Paul făcu judecată la moarte, prin restignire, dar provocându-se la dreptul lui de cetățean roman,

Nero îi schimbă pedeapsa, judecându-l să i-se taie capul.

Aceiaș soarte o avură și ceilalți creștini.

În curând aveau să serbeze aniversarea morții lui Iuliu Caesar și Nero promise, că în ziua aceea îi va arunca pe toți creștinii fiarelor din circ.

Promisiunea aceasta fû primită cu ovațiuni nestârșite, căci măgulia gustul grosolan al plebii de a se desfătă în priveliști sângeroase.

Jocurile de circ obicinuite nu mai aveau nici un farmec, de aceea Nero iscodia rafineriile cele mai grozave. Astfel odată dete drumul la doi gladiatori înarmați până în dinți, dar mai întâi îi legă la ochi. Aveau amândoi câte o sabie. Unul se culcă pentru ca să asculte direcția încătrău se află contrarul, apoi se apropie de el, târându-se în brânci. Celalalt, cum nu auzia pașii contrarului, stă locului, dar spre perzania lui, căci acesta apropiindu-se mai bine, îi reteză capul cu o singură izbitură a sabiei. Sângele țîșni în șiroaie, capul legat la ochi se rostogoli în nisip, iar trupul mai făcû încă câțiva pași, cu sabia în mână, gesticulând sălbatic. Altădată, când înfrângerea unui dintre luptători eră sigură, Nero opria lupta și impunea celui biruit să se sinucidă, în chipul cum îi va ordonă el. Unuia i-a impus să fugă împrejurul circuitului, până va muri. Un luptător gall, încunjurase de 127 ori circuit cu un astfel de prilej. Îi țîșnise sângele pe nas și pe gură și pe urechi, dar nu muria încă și plebea strigă infuriată:

— Înainte!

Nero i-a permis atunci să se sinucidă într'alt chip și bietul om, chinuit de moarte, își desfăcû vinele dela gât, binecuvântând pe Caesarul, care îi îngăduise să se scape de viață într'un chip așa de ușor.

Toate acestea nu-i mai indetuliau acum, de aceea așteptau cu neastâmpăr, ca Nero să-și împlinească promisiunea.

Cunoșteau deja câteva cazuri de executare în circ a creștinilor; Nero, pentruca lupta să fie mai interesantă, lăsă să intre câte doi deodată în arenă, de regulă un bărbat și o femeie. Femeia eră legată de un stâlp, iar el — de regulă bărbatul, fratele sau mirele femeii — primia arme, nu într'atât pentru a se apăra, cât mai vărtos pentruca lupta să nu se isprăvească așa curund.

XX.

În ziua aniversară, Nero se ținu de vorbă.

Dispuse, la început, să se aducă în circ toți creștinii, cum însă erau prea puține fiare, scoase numai pe cei deținuți în carcerul dela palat.

O mulțime imensă eră adunată în circ, eră doar vorbă de 400 creștini și de vre-o o sută de fiare: parduși, lei, tigri, hiene, șacali și lupi.

Îndată după răsăritul soarelui mulțimea năvăli, asaltând intrarea. Nu peste mult se auziră fanfarele, ca semn că sosește și Nero.

Sclavii alergau pripiti în jurul logei imperiale, așezând umbrelele și covoarele,

rânduind cele trebuincioase, pentruca Caesarul să poată da semnalele obicinuite.

Sosind Nero, dete semnalul, la care se deschise numai decât o poartă latu-ralnică.

Apărû o femeie ascunsă într'un vâl alb, condusă de doi sclavi. Tremura în mers, împleticindu-se. Cei doi sclavi o sprîjiniră de subsuori, o conduseră la stâlp și o legară cu funii, apoi îi smulseră vâlul de pe obraz. Mulțimea, cu toată oroarea ce avea față de creștini, rămase uimită de frumuseța tinerei femei, de nobleța ce i-se reoglinda în față. Mulți din ei o compătimiau chiar.

Dar în curând privirile li-se întoarsă în altă parte, de unde apărû un bărbat voinic în haine orientale. Sclavii îi aduceau în urmă armele și calul, dar el nu părea a avea trebuință de ele. Abia pășise în fața publicului, când le și strigă cu glas detunător:

— Vă amăgiți, Romanilor, n'am de gând să vă amuzez, nici să me lupt. Dați drumul fiarelor să me sfășie, sănt, gata să mor pentru credința mea.

Mulțimea izbucni în strigăte de revoaltă:

— Pe cruce cu el! Restigniți-l!

El își roti ochii cu nepăsare, și numai atunci observă pe femeia, care era legată de stîlp.

Se apropie de ea, în vreme-ce vuetul mulțimei creștea tot mai îngrozitor, și când o recunoscu, scoase un țipet de groază:

— Acte!

Femeia, trezindu-se din letargie, îl chemă pe nume, cu glasul stins:

— Sila!

Apoi când văzu, că sclavii pregătesc crucea pentru restignirea lui, îi zise:

— Te implor, Sila, nu lăsa să te văd murind în fața mea. Sânt prea slabă pentru așa ceva. Tu te-ai mai luptat doar cu fiare de aceste. Indură-te, Sila, și ascultă-me!

Crucea era ridicată și sclavii tocmai se apropiiau să-l înșface, când el făcu semn cu mâne, că vrea să vorbiască:

— Ascultați, Romanilor, îmi schimb vorba, vreau să me lupt, dar nu de dragul vostru.

Un sgomot surd umplu arena, care trecu în ovațiuni, când Sila, încălându-și calul traversă arena în salturi puternice.

Sclavii îi readuseră armele, doue lănci, două buzdugane și un pumnal. Aplauzele se repetară, când Sila luă armele cu mult curaj și îndemănare. Prevedeau o luptă foarte interesantă.

S'auzi scârțăitul unei uși de fier apoi zuruit de catene și, în sfârșit, un muget groaznic.

Toate privirile erau ațintite într'acolo. Un taur puternic năvăli în arenă, în salturi sălbatic. Ajungând dintr'odată în lumină, din întunerecul cușei, rămase pe o clipă zăpăcit. Un sclav îi aruncă o păpușe de paie, ca să-l infurieze. Taurul se năpusti asupra ei o ridică în coarne și o strivi apoi în bucăți, cu picioarele. În vremea asta Sila, ocolindu-l pe la spate, aruncă cu atâta putere o lance asupra lui, încât se înfipse adânc în spatele animalului. Acesta

părăsi acum restul păpușei și întorcându-se spre călăreț, se năpusti asupra lui, cu coar-nele aplecate și cu gâtul întins. El îi asvârli acum lancea a doua, înfigându-i-o în gât. Sub lovitura aceasta de moarte animalul, sări în sus, și rămase cu picioarele pripo-nite, abia mai ținându-și echilibrul. Sila porni în goana fugatului, înspre cealaltă parte a arenei.

Taurul rămase locului, fără să mai cuteze a-l urmări, dar își roti cu furie ochii însingerați pe urma fugarului — și dete cu ochii de Acte.

Se opinti din toate puterile, să sară asupra-i. Dar Sila, prevenindu-l, îl izbi pentru a treia oară, străpungându-i inima. Animalul se prăbuși în nisip cu un horcăit suprem, la câțiva pași de Acte.

Sclavii apărură și scoaseră din arenă pe cel biruit, îi oferiră lui Sila o cupă cu vin. El își moie puțin buzele, apoi luă în primile armele ce i-le deteră, un arc și o tolbă.

Sila înțelese, că de astă dată va avea de lucru cu un dușman mai primejdios. Când ușa cușei se deschise, apărură un puternic leu de Lybia, pășind măestos pe arenă. Sila se scoborise de pe cal, și-și aștepta dușmanul, retras după o columnă. Leul dete cu ochii de calul rămas fără stăpân. Bietul cal, mirosind primejdia, scoase un nechezat jalnic. Leul se apropia însă încet, fără să știe ce i-se pregătia.

Sclavii aruncau asupra lui din ascun-zisuri săgeți mărunte, dar leul nu-le băga în samă, abia când îl atinse o săgeată mai mare, și-o scutură cu coada. Când leul ajunsese în fața lui Sila acesta îl ținti cu ochiul ager. Săgeata trecu șuerând și se înfipse în umărul leului. Fiara se opri, prinse săgeata cu dinții și o sfărîmă, apoi scoțind un racnet groaznic privi în jur să-și vadă dușmanul, cu o căutătură atât de groaznică, încât chiar spectatorii se speriară, cu toate că erau la adăpostul unei rețele de fier. Dete cu ochii de cal, și crezând, că el îi pricnuise durerea, se năpusti asupra lui. Dintr-o săritură fu așa de aproape de el, încât l-ar fi sfășiat, dacă acesta n'ar fi luat-o la fugă, de cu bună vreme. Se porni o goană nebună, leul se apropia din ce în ce mai mult de cal, a cărui nări erau deja pline de spumă. În sfârșit nobilul animal, veșând că totul e zădarnic, se retrase îngrozit spre poarta cercului și aci căzu grămadă, tremurând în tot trupul, nechezând dureros. Leul se apropie biruitor de pradă neputincioasă, care mai încercă încă odată să sară prin rețeaua de fier. Calul căzu pe nisip, își întinse picioarele înțepenite și muri de frică, înainte de ce l-ar fi ajuns dușmanul.

Sila repezi atunci a doua săgeată. Leul sări infuriat, simțind, că are de a face cu totul cu alt dușman. Săgeata aceasta îl răni mai adânc ca cea dintâi, încât îl năpădi sângele pe nas și pe gură și, și în durerea lui, isbia așa de puternic nisipul, încât ridica un adevărat nor de praf împrejurii. Își clătină coama în mod îngrozitor și scrută cu ochi ageri împrejurimea. De odată scoase un țipet ca de lătrat: observase pe Sila. Acesta, trimise în pripă încă două săgeți asupra lui; una se înfipse în ochiul leului, cu cealaltă îi spintecă vinele dela grumaz. Leul, rănit de moarte, își adună toate puterile, să sară. Sila îl

aștepta uu lancea întinsă. În clipa aceea dete cu ochii de Acte și simți instinctiv, că acesta e un dușman mai slab. Își schimbă numai decât direcția, sărind înspre ea. S'auziră țipete de groază. Sila se repezi numai decât în calea fiarei. Într-o clipă cei doi luptători erau o singură grămadă; bucăți de carne sburau în aier și singele se revârsa în țîșnituri groaznice. Lupta ținu numai o clipă, publicul nu putu deosebi decât o grămadă informă. În clipa următoare luptătorii rămaseră amândoi, sfășiați în bucăți, unul lângă altul.

(Va urmă).

Desvoltarea chestiunii sociale.

— după Ernst Kirchberg. —

(Continuare).

Soartea liberilor mici încep a fi insuportabilă. Ei trebuiau să-și lucreze înșiși pământurile, și de aceea li-să stricau roadele pământului foarte adeseori, când plecau în războiu. În timpuri grele mulți liberi de aceștia să făcură clăcași, spre a scăpa de serviciul ostășesc, erau siliți a renunța la o parte a libertăților lor. Mai obvenia și aceia, că cu deosebire în evul de mijloc, cavaleri răpitori își întregeau numărul iobagilor din statul celor liberi.

În decursul timpurilor începuse a se desvolta puțin și cetățile. La început se fundară cetățile parte în sediul principilor, cari aveau lipsă de mulți iobagi la curtea lor, parte în apropierea mănăstirilor și a locurilor de pelerinaj, unde să puteau desface marfurile diferite. Domni avuți fundară din putere proprie cetăți, spre a-și mări din zecimile indrustiașilor colonizați venitele lor.

Meserii libere nu erau pe timpul acesta: Meseriile le indeplineau iobagii la curtea Domnului și pentru el. Crescând pretenziunile împărțirea lucrurilor era tot mai de lipsă, și așa e natural că pe proprietăți mai mici nu puteau fi reprezentate toate meseriile. Se ajutau împrumutat, luând acum pentru întâia oară comande pentru plată, până ce în urma greutăților a căpăta puterile de lucru de lipsă, sau a putea câștiga celor prezente continuu ocupațiune, ajunsese domnul la convingere a face pe meseriile săi de sine stătători. El îi așeza în laboratorii comune, da instrumentele, primind ca dăjdiu continue. Când înfloriră mai târziu meseriile, și când scăzură frondele în proporție cu produsele și trecură partea cea mai mare la cetăți, cari erau tributare numai cavalerului nobil, țineau meseriași acum ceva mai liberi la încheietura, în carea începuseră a lucra. Ei procedaseră împreună împotriva stăpânului lor de mai înainte, împreună procedară și împotriva cetăților, dela cari stoarseră drepturi câștigându-și astfel o înfrințare mare în administrația lor, împreună procedară și în câștigul lor.

Corporațiunea forma coterie de meseriași de sine stătători. Numărul aceleia era strict limitat. Primirea de membrii noi, cari erau examinați mai înainte, putea urma numai la cazul, dacă prin moartea vreunui membru al corporațiunii devenia un loc vacant ori dacă să hotăria în comun înmulțirea membrilor în cutare district, fiecare corporațiune își avea propriul său teritoriu pentru

desfășurarea mărfurilor. Prețul mărfurilor regulat prin taxe magistratuale, era la fel la toți măestrii, pentru bunătațea aceleia garanța adese corporațiunea, de unde putem presupune, că lucrul singuraticilor consoți era supravegheat din partea superiorilor corporațiunii.

În multe locuri lucrau în sale comune, și cumpărarea materiilor brute să făcea cu spese comune. Corporațiunea avea în vedere binele și înaintarea tuturor membrilor. Era interzis a face concurență unul altuia, a ademeni pe calfele mai bune dela alt măestru sau a lucra pentru mușterii, cari erau datori încă corporațiunii, era mărginit numărul ucenicilor și a calfelor spre a preveni o disproporție prea mare între toți, dar cu deosebire spre a împedeca prosperarea întreprinzătorilor numai.

Pe lângă acestea întărirea și consolidarea simțului încrea la olaltă prin prânzuri comune, prin înmormântări, mergere la biserică, prin îngrijirea măiestrilor morboși și a văduvelor și orfanilor rămași săraci.

De aci vedem, că corporațiunile aveau în vedere binele membrilor ei, și în adevăr că ele făcuseră lucruri foarte salutare în primele veacuri ale existenței lor. Ele grijă de perfecțiunea ucenicilor și calfelor, asigurară fiecărui măestru o existență onestă și fără griji, întărirea cunoștința statului lor și se arătară în încercăturile și luptele evului mediu prin legătura lor aptă, a validita convenit meseriile față de patricieni în orașe și în state. Cangrena corporațiunilor, care se observase mai târziu când scăzdu avântul meseriilor și o mulțime mare de calfe nuse putură face măestri, la început, încă nu să arătase.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Mariu Theodorian: **Dreptul canonic oriental cu adnotațiuni și comentarii**, București 1905—7 trei volume, prețul 10.50 cor. Sub acest titlu dl avocat Theodorian, constatând la diferite ocazii necunoștința canoanelor bisericesti, chiar din partea celor chemați, a retipărit canoanele din Pidalionul, tradus de Mitropolitul Veniamin Costake și le-a însoțit cu numeroase explicații și comentării scoase din celea mai bune izvoare și publicațiuni ale bisericii orientale și apusene. Vol. I. are o lungă introducere în studiul dreptului canonic, unde se înșiră și note biografice asupra celor mai însemnați canoniști: Grațian, Zonara, Balsamon ș. a. Afară de aceasta notițe istorice precedează canoanele singuraticelor sinoade. Din partea noastră recomandăm mult procurarea acestei prețioase publicațiuni, ca una, care poate fi de bun folos preoțimei noastre. Se poate procura dela Librăria seminarială (vol. I 3.50. II 3.— III 4.—)

„Sămănătorul”, revistă literară. Anul VI. Nr. 28. cu următorul sumar: Zamfir C. Arbut, Studentii și poporul (II). — Ion Minulescu, Celui ce trece (romanță modernă). — A. Catren. — Al. Gh. Doinaru, În așteptare (schită). — St. O. Iosif, Gânduri. — I. Scurtu, Nu putem aproba (răspuns „Luceafărului”). — D. Anghel, Omul din lună (poezie). — C. Florea, Sonet. — I. Marinescu, Turnul foamei (legendă boemă). — I. Scurtu, Cronică.

„Neamul Românesc“. Anul II, No. 21. cu următorul cuprins: N. Iorga, Semne bune de „dincolo“. — Drumet, Din sate: Biruri și nenorociri. — G. Tratso, Excursie comercială la Giurgiu. — L. Maricaș, Comerțul evreiesc la noi. — T. Crudu, Un document al vremilor în care trăim. — Agenți... culturali ai României în Ardeal. — Cronica de N. Iorga și alții.

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic.
Pe 592 pag. f. 8°.

Să afle de vânzare la **Librăria seminarială** și costă **5.40 cor. + 30 fil.** porto. Pentru România **6 lei.**

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1 cor. 50. fil. + 10 fil.** porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5 cor. + 30 fil.** porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
p. redacție rezpoz.: **Augustin Gruția.**

Se afle de vânzare în **Librăria semin. din Blaj.**

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geacului, Silvașului și Bălgradului**, Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. (pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764. Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse**, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei)

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteu Cipariu**, Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur sau zilele lui Mesia**, de Levis Wallace, 2 v. 2.90
2. **M. Eminescu. Studiū critic**. —.90
3. **Câte-va momente din începuturile bisericeii rom.** de C. Auner. —.20

4. **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Viciu. —.12
5. **Din viața lui I. Micul de M. Străjan**, —.16
6. **Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor**. —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.** 3.40
8. **Cele două fețe ale lumii de Nicu** —.30
9. **Ziua Deșteptării de Aurel Fodor**. —.16
10. **Cele două conștiințe**, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan. —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii ii, primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

A apărut:
LITURGIERUL
Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 ”
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 7 cor.
legat 8 ”

ACATISTUL MIC,
sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopota a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 3-52



se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepsare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de mult ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.



Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu (28) 2-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

☼ **contra pericolului de incendiu și exploziune.** ☼
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

☼ **asupra vieții omului** ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 90,981.088 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9,125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.